

Watervoorziening en publiciteitswerk

Op de laatst gehouden Jahrestagung van de Deutsche Verein von Gas- und Wasserfachmännern, op 12 mei jl. te Essen, heeft de heer H. Beck ter introductie van de nieuwe brochure „Trinkwasser“ van het Verband der Deutschen Gas- und Wasserwerke e.V. een vurig pleidooi gehouden voor meer p.r. voor de waterleiding. De heer Beck geniet in Duitsland bekendheid door zijn succesvolle voorlichtingscampagnes in zijn stad Lindau. Als hartekreet van een genabuurde waterleidingdirecteur leek het de redactie goed zijn toespraak te laten vertalen en publiceren, verlicht met een illustratie uit bovengenoemde brochure.

Wij waterleidingmensen zijn gewend onze zaken goed voor te bereiden. En vooral wanneer het een nieuwe investering betreft, lichten wij onze commissarissen of gemeentebestuurders of welke bestuurslichamen men zich maar denken kan, uitgebreid in over wat we willen gaan doen. Veelal resulteert dit alles in een voorstel, dat als gemeenteraadsvoorstel de pers bereikt. Wanneer dat voorstel eenmaal is aangenomen, is voor ons de zaak voor wat de voorlichting betreft afgedaan, todat — in het gunstigste geval — de nieuwe aanwinst officieel geopend wordt. Daar tussendoor, of los van dergelijke (vrij zeldzaam voorkomende) voorvallen, doen wij eigenlijk niets.

Dat behoeft ook niet, zo zeggen velen onder ons en ook buiten onze kring. Drinkwater behoeft ook niet met reclamecampagnes en fanfares aan de man te worden gebracht. Onze bedrijven moeten waardering verkrijgen door hun ongestoorde leverantie.

Niets is echter minder waar: de prestaties van onze bedrijven worden door de waterverbruikers even vluchtig opgemerkt als alle andere gebeurtenissen in het dagelijks leven. De indrukken verdwijnen allemaal, en maken plaats voor nieuwe. Het gaat er echter om onze verrichtingen te fixeren, door ze in de betrekkingen tussen onderneming en waterverbruiker te activeren. Laatstgenoemde betrekkingen zijn als regel onvermijdelijk. Het gaat dan ook aan ze op levendige wijze te onderhouden.

Hete zomer

Laten wij nog eens terugdenken aan de hete zomer van vorig jaar, een seizoen dat een zware beproeving vormde voor onze waterleidingbedrijven. De droogteperiode werd overigens goed doorstaan en kan daarom als passend voorbeeld dienen, hoewel het weerbericht onveranderd luidde: „Aanhoudend zomers weer”.

Water is tegenwoordig een begerenswaardig bezit. Miljoenen mensen baden en verfrissen zich in rivieren, meren, zeeën en zwembaden. Het koele vocht uit de waterleidingbuis is een kostelijk bezit en het stroomt uit vele douches en kranen om de bewoners van stad en land te verwikken. Door de straten rijden de sproeiwagens, gevolgd door vrolijke kinderscharen die zich met welbehagen in de straal van fijnverdeeld water opstellen, terwijl het water over de trottoirs en de rijbanen stroomt, verkoeling verschaft en daarmee de omwonenden tevreden stemt.

In de tuinen werken de automatische sproeiers op volle toeren en met gieters of slangen storten zowel amateur- als beroepstuinders het leidingwater over groen en bloemen uit. Om het klimaat te regelen, worden etalageruiten en glazen daken met koel water besprenkeld en reeds de aanblik van het vocht verandert de stemming van de mensen die zich in de ruimten bevinden.

Er moeten dan ook aanzienlijke hoeveelheden water in de drinkwaterreservoirs aanwezig zijn om de brandweer onmiddellijk en onbeperkt aan bluswater te helpen, dag en nacht, zomer en winter. Dat is een zware belasting voor de drinkwaterleidingbedrijven, maar dient uitsluitend tot bescherming van de mens, die onbewust in deze maatregel

vertrouwen stelt, omdat zij een vanzelfsprekendheid is geworden. De watervoorziening moet echter ook onbeperkt functioneren om aan de voortdurende behoefte in huisgezin, ambacht, land- en tuinbouw en industrie tegemoet te komen.

Hoge waarde

De mens schat de waarde van het water schijnbaar zeer hoog en dat komt eigenlijk ook tot uiting in deze kritische tijd, waarin de behoefte aan zomerdagen als die van vorig jaar ontzagwekkend blijkt te zijn toegenomen.

Deze waardering krijgt echter dadelijk een ander gezicht wanneer de capaciteiten van de waterleiding door achteloze verbruikers in droge perioden worden overschat en een watergebrek gaat dreigen. Dan komt van dezelfde mensen die zoveel gemak van het water hebben, vaak meedogenloze kritiek. Dan wordt water plotseling een artikel, waarvoor men moet betalen en aan de tijdige levering waarvan eisen zijn gesteld. Wordt bij een toereikende verstrekking van water nauwelijks over dit hoogstbelangrijke instituut gerept, in gevallen „beperkte verstrekking” verheffen zich plotseling vele stemmen, vullen zich de krantekolommen en uiten de lezers hun ontevredenheid in ingezonden brieven. Water is van levensbelang; daaraan mag toch geen gebrek zijn?

Moeten er reparaties of vernieuwingen worden uitgevoerd aan het waterleidingnet en moeten daartoe de straten worden opengebroken, dan blijkt het publiek al heel snel een ander inzicht te hebben. Een inzicht dat de uitvoering van het werk in grote mate kan stagneren als een bepaalde organisatie het publiek steunt. Het behoort tot het kenmerk van deze tijd, dat kritiek meestal hand in hand gaat met „afbreken”, hetgeen een negatieve uitwerking tot gevolg heeft. Velen voelen zich immers aangesproken, die eigenlijk helemaal niet zijn getroffen.

Geen plaats

De watervoorziening heeft duidelijk nog geen vaste plaats in de publieke opinie. Zij is een speelbal van de op dat moment heersende omstandigheden en ondervindt een voortdurende onderwaardering. Het veroveren van een nieuwe plaats in de publieke opinie is uit deze overweging een dringende noodzaak. Ondubbelzinning komt in het gedrag van de mensen tot uiting, dat zij water pas op zijn waarde schatten als er een dringende behoefte aan bestaat. Zij onderhouden echter pas een herkenbaar „contact” met water, wanneer zich minder prettige situaties voordoen.

Het zijn dus, zoals in zovele gevallen, slechts de negatieve aspecten die de mening bij het publiek vormen en hier tegen is maar één remedie. De waterleidingbedrijven moeten de aandacht van het publiek van het begin af aan en onafgebroken vestigen op de positieve aspecten van het leidingwater. Zodanig dat vooroordelen worden opgeheven en dat de consument zoveel kennis van zaken opdoet, dat in bepaalde gevallen nauwelijks nog een beroep op zijn begripvermogen behoeft te worden gedaan.

Bijna zeven maanden per jaar gebruikt de consument water zonder er bij na te denken. Hij wordt eigenlijk slechts door de periodiek in zijn bus gedeponeerde rekening aan zijn verbruik herinnerd. Daarbij is hij wellicht korzelig over het

kostenpeil per geleverde kubieke meter en bepeinst misschien waarom er eigenlijk zoveel geld moet worden betaald voor zo'n vanzelfsprekende zaak als het gebruik van een aansluiting op het waterleidingnet. De burger bezint zich dus op het feit dat het water een geschenk van de natuur is. Naar zijn mening behoeft het hem alleen maar ter beschikking te worden gesteld. Gedurende bijna twee maanden per jaar treedt het water op de voorgrond, geeft de consument het de waardering die het toekomt en informeert niemand onmiddellijk naar de prijs. In die tijd staat het water „in hoog aanzien” en de mensen zijn tevreden dat ze het in de gewenste hoeveelheid krijgen. Men erkent dan plotseling dat de prijs van een kubieke meter drinkwater onvergelykbaar gunstig afsteekt bij de prijs van een fles tafewater en dat het iets bijzonders is dat het drinkwater franco huis wordt bezorgd. Als echter de zomerse spitsuren bij de drinkwatervoorziening weer voorbij zijn, dan komt er abrupt een eind aan deze denktrant van de consument en de steeds terugkerende waterrekening doet zijn invloed weer gelden. Wil het water dus een vaste plaats in de publieke opinie innemen, dan moet het een blijvende positie in onze moderne maatschappij verwerven. Wij moeten het water een imago geven dat de waarde van het water zelf en zijn betekenis in het milieu van de mens afspiegelt en het gaat erom dit aanzien een blijvend karakter te geven.

Voorlichting

Hoe moet echter de bijzondere waarde van het drinkwater gemeengoed worden als het merendeel van onze burgers door gebrekkige voorlichting te weinig — om niet te zeggen bijna niets — van het water en zijn betekenis voor ons leven op aarde afweten? Feit is dat op onze aardbol, zelfs in ons eigen land, uitgestrekte gebieden zijn, die tegenwoordig nog gebukt gaan onder een absoluut gebrek aan water. De levensvoorwaarden in die gebieden worden daardoor voor een deel beïnvloed, evenals de economische ontwikkeling, zo deze niet totaal onmogelijk wordt. De nog alom heersende opvatting dat er een overvloed aan water be-

schikbaar is, moet voor nu en altijd worden rechtgezet en het publiek moet ervan doordrongen raken, dat er een weliswaar toereikende, maar toch beperkte hoeveelheid koel, helder en hygiënisch drinkwater voorhanden is.

In steeds sterkere mate houden de mensen zich bezig met vragen die vroeger uitsluitend voor de hogere politiek waren voorbehouden. De ontwikkelingsmogelijkheden en hun invloeden op de huidige en komende generaties brengen de goederen evenzeer in beweging als de zorg voor ons welzijn en de uitbreiding daarvan. Wie realiseert zich daarentegen de talloze gevaren die als gevolg van onze maatschappelijke ontwikkeling het water bedreigen, de grote schaden die onze welvaartsmaatschappij reeds heeft aangericht en wie is zich daarbij bewust van het feit dat water toch de grondslag van ons leven vormt? Wanneer het water thans wordt bedreigd, dan worden de voorzorgsmaatregelen van de drinkwaterleiding steeds moeilijker te treffen en op een zekere dag zelfs onmogelijk. Een ingewikkelde techniek en inschakeling van de chemie hebben zich een plaats veroverd in het watervoorzieningsapparaat, terwijl de consument misschien nog van de zuivere bron diep in het woud en van de putten met helder water droomt. Hij weet echter niets van de economische banden tussen de waterhuishouding en de drinkwatervoorziening. Noch weet hij welke investeringen er in toenemende mate moeten worden gedaan om voortdurend over goed drinkwater te kunnen beschikken. Ook is hij onwetend van de zorgen die de waterleidingbedrijven zich over de ontwikkeling maken en van de verantwoordelijkheden die het verstrekken van drinkwater met zich meebrengen.

Vanzelfsprekend

Omdat de watervoorziening overigens tot een vanzelfsprekende zaak is geworden en zij door het gewekte vertrouwen eenvoudig als een geschenk wordt geaccepteerd, heeft de waterverbruiker geen levendig aandeel meer in de gezamenlijke ontwikkeling van zijn waterleiding. Hij weet niet welke stijgingen er in het gemiddelde verbruik zijn opgetreden en hoeveel méér water er bijgevolg moet worden opgeslagen. Het publiek is doorgaans onbekend met de oorzaken van deze stijgingen, die niet alleen tot een bevolkingstoename zijn terug te voeren, maar ook tot een meer comfortabele vorm van wonen en leven.

Dat het water door zijn grote betekenis ook een plaats in de politiek moet hebben, dringt niet tot de mens door. Was het anders voorgekomen dat het water zich in die twintig jaren van het bestaan van de Duitse Bondsrepubliek geen plaats in de politiek kon verwerven, terwijl zich op het ogenblik al het derde ministerie met dit levenslement bezighoudt? Driemaal wijziging van het fundamentele zakelijke gebied in politiek gebied en dus evenzevele veranderingen in de opvatting van de binnenlandse politiek zijn het gevolg van het ontbreken van een politieke conceptie. De oorzaak hiervan is misschien een overdreven uitleg van het begrip „federalisme”; zulks tot schade van het water in zijn geheel en tot schade van de verbruiker, die ten slotte de rekening betaalt. Iemand zou eigenlijk eens luid moeten roepen: „Waterverbruikende mens, ontwaakt!” Dat zou niet eens zo gek zijn. Als de watervoorziening niet nog meer aan waardering bij het publiek wil inboeten, dan moeten wij allen aan het front van het waterleveringsapparaat met kracht de voor ons betrekkelijk nieuwe taak van de voorlichting ter hand nemen. Wij hebben een uitstekende vakpers, wij publiceren ervaringen in en nieuwtjes over het vak, wij steunen onderzoeken op vakgebied en onderhouden nauwe contacten met instituten en universiteiten. Wij schrijven en lezen, wij houden voordrachten en discussiëren binnen de vakkring over het vak. En dan is er een grote leegte. Er bestaan weliswaar zeer goede films, maar die blijken steeds weer een beperkte uitwerking te hebben, omdat ze een te plaatselijk karakter hebben. Er is overigens zeker nog veel materiaal te vinden dat het verzamelen waard is.

Der tägliche Wasserverbrauch im Haushalt pro Person verteilt sich auf folgende Bereiche (in Litern):

 BADEN, DUSCHEN	20-40
 WÄSCHEWASCHEN	20-40
 WC	20-40
 KÖRPERPFLEGE (ohne Baden)	10-15
 WOHNUNGSREINIGUNG	3-10
 GESCHIRRSPÜLEN	4-6
 TRINKEN UND KOCHEN	3-6
durchschnittlich insgesamt:	123 Liter

Startschot

VWG heeft met de brochure „Trinkwasser-Forderungen und Leistungen” het startschot voor het publiciteitswerk gegeven. Deze brochure kan haar doel pas bereiken als ze weerklank vindt; als wij allen bereid zijn mee te doen. Er zijn tegenwoordig zoveel soorten van publiciteitsmedia, dat wij wel „voor elk wat wils” vinden. Maar wij moeten niet alleen met de eigen groep aan de slag gaan: wij moeten medestrijders zoeken in instituten, belangengroepen, politieke partijen enz. De enige voorbeelden hiervan zijn te vinden in de pr-arbeid van de „Vereinigung Deutscher Gewässerschutz”. Deze omvat een uitgestrekt terrein: van eenvoudige leermiddelen tot publicatie van wetenschappelijke werken, films en dia's, van voordrachten in kleine kring tot televisie- en radioprogramma's. Ieder afzonderlijk optreden alleen is gedoemd om plaatselijk ten onder te gaan. Gemeenschappelijk hebben wij echter een niet te onderschatten kracht. Wij hebben veel te bieden, omdat wij geen pr-activiteiten ontplooiën om de bedroevend geringe waarde van een produkt op te voeren teneinde de afzet te verhogen, maar omdat wij een onvervangbaar levenselement in zijn samenhang met de algemeenheid dichterbij willen brengen, om dit zelfs voor ieder afzonderlijk mogelijk te maken.

De voorrang van de watervoorziening mag niet slechts uit de betreffende bepalingen en wetten tot uiting komen voor degenen die beroepshalve hiermee te maken hebben. Iedereen moet die urgentie duidelijk kunnen opmaken uit de politieke plaats van de watervoorziening. Het is totaal ondenkbaar dat de waterleidingbedrijven bij gebrek aan eigen voorlichtingsarbeid vreemde belangengroepen met voorlichtingsbladen op de proppen zien komen, die tenslotte toch slechts ten doel hebben zakelijk voordeel met water of ten nadele van water te behalen, of door een handige voorstelling van zaken de wezenlijke samenhang te verdoezelen en gevaren en nadelen die het water bedreigen, te bagatelliseren of dood te zwijgen. Ons publiciteitswerk moet uitsluitend een ideëel doel hebben en de betrekkingen met de samen-

leving slechts weergeven om de consument duidelijk te maken wat er allemaal nodig is om hem voortdurend over drinkwater te kunnen laten beschikken.

In tegenstelling tot de thans vanzelfsprekende, hygiënische benadering van het drinkwater, had de mens in vroegere tijden een persoonlijke betrekking tot het water, hij had er eerbied voor. Putten met drinkwater stonden — zonder dat hiervoor bijzondere voorschriften waren — onder bescherming en verontreiniging van zo'n put veroorzaakte algemene verontwaardiging. Bevuilers van het drinkwater werden zeer zwaar gestraft. Juist de ontwikkeling van onze steden en dorpen geeft ondubbelzinning weer op welke wijze de mens zijn achting voor het water heeft getoond. Dit veranderde toen de put en de bron hun betekenis verloren, doordat het water via onderaardse leidingen van een verre plaats naar elk huis kon worden gevoerd.

We kunnen en willen de tijd niet terugdraaien om die oude romantiek weer op te roepen. Wij moeten opnieuw beginnen met er op aan te sturen de relatie van de mens tot het water te herstellen, enkel en alleen omdat anders de toekomst somber moet worden ingezien.

Wij moeten dit doel bereiken door in gesprek met de gebruiker te geraken, hem inlichtingen te geven en kennis bij te brengen, hem voor onze arbeid te interesseren en hem zover te brengen dat hij — net zoals wij — over „ons water” spreekt en dat degenen, die dat niet doen en zich afzijdig of zelfs negatief opstellen, als minderheid in een uitzichtloze positie blijven.

Wanneer het water bij het publiek zijn vaste plaats — en dat moet een zeer prominente zijn — heeft gekregen, dan zal het water zijn politieke rangschikking geheel vanzelf bereiken.

De labiele positie van het water in ons leven moet voor een vaste plaats ruimte maken. Onze kleinkinderen mogen ons niet het verwijt maken, dat wij wél de basis hebben gelegd voor de ontwikkeling van het interplanetaire verkeer, maar dat we ons daarbij niet hebben gebogen over het basiselement van het leven van de mens op aarde, over het water.